

Én, és az én házam népe

Időpont: 1937. július 4. Szentháromság ünnepe utáni 6. vasárnap

Alapige: ApCsel 16,30–31

És kihozván őket, monda: Uraim, mit kell nékem cselekednem, hogy idvezüljek? Azok pedig mondának: Higyj az Úr Jézus Krisztusban, és idvezülsz mind te, mind a te házadnépe!

A családi életről szól ez a felolvasott szentlecke, mégpedig a családi felelősségről.

Nagy dolog ez a családi felelősség!

Milyen nagy dolog már a gyermek életéért és egészségéért való felelősség is! Kérdezd meg az édesanyát, aki éjszakákat virraszt gyermeke betegágya mellett, és megsápad az arca, hogy gyermeke orcájára visszatérjen az egészség pírja, hogy mi az, ami erőt ad neki erre az emberfeletti szolgálatra. Akármiképpen felel reá, abban a feleletben a felelősség érzése kerül kifejezésre. Kérdezd meg az édesapákat, kik szívök szorongó félelmével szaladgálnak orvostól orvoshoz, s teremtenek elő lehetséges és lehetetlen összegeket, hogy gyermekük egészségét újra megszerezzék, mi az a motor, ami hajtja őket? A válasz: a családi felelősség, a szülő felelőssége a gyermek életéért és egészségéért.

Hát még milyen nagy dolog a családi felelősség a gyermek jövőjéért! Kérdezd meg azokat a szülőket, akik rosszul tanuló gyermekkel kínlódnak, hogy miért nem hagyják a dolgokat úgy, ahogy vannak, miért nem engedik, hogy gyermekük úgy nőjön fel, mint a dudva a réten, miért kínozzák a gyermeket és magukat is folyton a tanulással? Miért van, hogy annyi áldozatot hoznak, miért vonják meg maguktól a falatot is, hogy végre egy papír legyen a gyermek kezében, mely valamikor kenyérré változhat? A feleletből meg fogod látni, hogy semmi másért, mint a gyermek jövőjéért való felelősség miatt. Ha pedig azokat a szülőket kérdezed meg, akiknek már felnőtt gyermekeik vannak, hogy mi ad nekik erőt arra, hogy annyit kilincseljenek, fáradhatatlanul és megalázkodva, néha erőszakoskodva is könyörögjenek, hogy csak gyermeküknek állást szerezzenek, akkor meghallod, hogy ugyancsak a gyermek jövőjéért való felelősség dolgozik bennük.

Hát még milyen nagy dolog a gyermek erkölcséért való felelősség. Kérdezd meg azokat a szülőket, akik megdöbbenve veszik észre, hogy abba a virágos kertbe, melynek ők gyermekük lelkét képzeltek, míg ők aludtak, eljött az ellenség bevetni a konkolyt. Kérdezd meg azokat a szülőket, akik annyi nyugtalansággal kutatnak gyermekeik barátai után, kérdezd meg azokat, kik távollévő gyermekeiket imádságaikkal ölelik körül, kérdezd meg, hogy miért e sok nyugtalanság, e sok aggódó imádság, örökös gyanakvás? Semmi másért, mint a felelősség miatt a gyermek erkölcséért.

De mindezeknél a felelősségeknél sokkal több és nehezebb a gyermek, a háznép üdvösségéért való felelősség, az azért való aggódás, hogy élete alkonyán hová kanyarodik a gyermek, a háznép útja: az örök kárhozatba-e, vagy az örök üdvösségbe. Harmadik út nem lehetséges. Ez az ige erről az útról, e legnagyobb családi felelősségről beszél nekünk. És nem akar minket ez alól a felelősség alól feloldozni, hanem a maga teljességében rá akarja rakni vállunkra.

Különösen akkor vesszük ezt észre, ha megfigyeljük azokat a mozzanatok, melyek ez igének különös jelentőséget kölcsönöznek. Gondoljuk meg, hogy az apostolok itt egy szülőnek beszélnek. A filippi börtönőr családos ember. Háznépe volt. Tehát nem elgondolt lehetőség az, amiről itt szó van, nem elvi magasságban áll e kérdés előttünk, hanem mint húsba és vérbe vágó időszerű kérdés. És erre az időszerű problémára olyan válasz ez az ige, mely ihletett pillanatban született meg. Ez az ihletett pillanat akkor volt, mikor megverve, kalodába zárva, börtön fenekén dicséretet énekel Pál és Silás. Földrengés rázta meg a börtönt, lehullottak a záruk, kicsapódtak az ajtók, és ebben a szent, megriadt pillanatban, mikor Isten keze szemmel láthatólag nyúlt bele a dolgokba, hogy megmentse az ő gyermekeit, ez ihletett pillanatban született meg ez a válasz Pál ajkán a nagy családi felelősségről. Azután nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy ez nem egy embernek a válasza, mert az van írva: „Azok pedig mondának...” Tehát itt teljesen egyetért Pál és Silás. Ez két ember véleménye. Két ember egyformán látja meg Isten akaratát erre a kérdésre vonatkozólag. Különösen súlyos jelentőségű tehát számunkra, hogy ez ihletett pillanatban e konkrét kérdésben e két ember egy világosságra jutott: „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülj mind te, mind a te házad népe.*”

Más igék is beszélnek erről a kérdéstről. Már az Ótestamentumban is találkozunk a közösség felelőségének gondolatával. Ez 3,18–19-ben ezt mondja az Úr: „*Ha ezt mondom a hitetlennek: Halálnak halálával halsz meg, és te őt meg nem inted, és nem szólasz, hogy visszatérítsd a hitelent az ő gonosz útjáról, hogy éljen: az a gonosztevő az ő vétke miatt hal meg, de vérét a te kezedből kívánom meg. De ha te megintted a hitelent, és ő meg nem tért hitlenségéből és gonosz útjáról: az ő vétke miatt meghal, de te megmentetted a te lelkedet.*” Ez az ige is egy nagy felelősségközösségbe csatolja össze azokat, kik egymás közelében élnek, de megadja a lehetőséget arra is, hogy elváljanak egymástól a ház lakóinak útjai, hogy az egyik megmentse a lelkét, a másik elveszítse. Pál kijelentése azonban teljes sorsközösségbe csatolja össze a háznépet. Mintha teljesen ki volna zárva az a lehetőség, hogy valaki tudjon üdvözülni háznépe nélkül, s a háznép feje nélkül. Szíve mélyéig megrendülve gondol az ember arra, hogy ennek az igének világossága szerint senki magában nem üdvözülhet. Mindenki csak családjával együtt üdvözülhet. És ha családj nem menti meg lelkét, ő sem tudja megmenteni a magát. És ha ő megmenti lelkét, családj is üdvözül. Így fejeződik ki a családi sorsközösség legmegdöbbentőbb megfogalmazása, és a családi élet felelőségének legsúlyosabb keresztjét itt rakja ránk Isten Szentlelke. Nekem is így kell tehát hirdetnem az igét. „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülj mind te, mind a te házad népe.*” Te és a te házad népe együtt üdvözültök és együtt vesztek el.

* * *

Azonban nem látnánk a kérdést egész tárgyilagosan, ha csak azt látnánk, amit az ige a családi felelőségről mond. Ez az ige a családi lehetőségről is beszél, hiszen nem rettentésül, hanem vigasztalásul mondja Pál és Silás a filippi börtönőrnek: „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban...*” és a vigasztalásban a lehetőséget akarják megmutatni arra nézve, hogy az ember és házanépe közös felelőségét miképpen segíti hordozni, és miképpen oldja meg Isten kegyelme.

Milyen lehetőséget tár fel előttünk ez az ige? Oly csodálatos, hogy nem nevelési fogásokra tanít minket. Nem is beszél arról, hogy milyen álláspontot foglaljunk el háznépünkkel szemben,

hanem azt köti lelkünkre: ápollod saját lelki életedet! „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban...!*” Legyen legfontosabb, mindennél előbbrevalóan fontos kérdés: miképpen fogok én megállani Isten előtt? Ennek a börtönőrnek pár perccel előbb még nem ez volt a legfontosabb kérdése. Mikor kinyílt a börtönajtó, és szabadok lettek a rabok, öngyilkos akart lenni, mert az volt életének legdöntőbb kérdése, hogy hogyan áll meg bírái előtt, ha majd a foglyokról be kell számolnia? Most már nem ez a legfontosabb a számára, hanem az, hogy hogyan áll meg az Isten előtt? „*Mit kell nékem cselekednem, hogy idvezüljek?*” Higgy! Hangzik rá a válasz. Lépj személyes viszonyba Istennel!

Nemrég volt a híres német bibliamagyarázó, Bengelnek a jubileuma. Ez alkalommal felelevenítették egy híres találó mondását azzal az igével kapcsolatban, melyben Pál az efézusi véneknek így köti lelkére az egyház gondját: „*Viseljétek gondot magatokra és az egész nyájra...!*” Ehhez Bengel azt fűzte hozzá: „*Primus vobis, deinde gregi!*” Előbb vigyázzatok saját magatokra, azután a nyájra! Ez az isteni sorrend. Itt is ez a sorrend: Üdvözölsz te, és akkor üdvözül a te házad népe is.

Ha egészen e földön maradva próbálja az ember ez ige igazságát megkeresni, akkor is el kell ismernie a tanács helyességét. Nem az gyakorolja a mi házunk népére a legnagyobb hatást, amit mondunk nekik, hanem amit látnak tőlünk. A gyermek utánozza szüleit, és megpróbálja a maga játékos életében élni azt az életet, amit náluk lát. Nem véletlen dolog az, hogy Lőhe Vilmos, a nagy diakonisszaintézmények megalapítója, gyermekkorában a konyhában felállott a konyhaszékre, és istentiszteletet tartott, prédikált a maga tudománya szerint. Milyen csodálatos, nagy lehetőség ez, hogy Isten igéjét nemcsak prédikálhatjuk, hanem élhetjük is! Milyen nagy és drága nevelési eszköz, hogy hitünk átragadhat azokra, akik körülöttünk élnek!

De mikor azt mondják a börtönőrnek: „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban...!*”, ebben a hitnek egy másik oldala is meg van mutatva. A hit nemcsak személyes állásfoglalás, hanem Istenbe vetett bizodalom is. Mintha azt mondanák: „*Bízzál az Úr Jézus Krisztusban!*” Ó, milyen nagy szükség van a családi életben arra, hogy tudjunk bízni Isten mindenható erejében, mellyel lehetlent is meg tud oldani, és nem hagyja cserben azokat, kik hozzá kiáltanak! Előtted van-e a nagy lehetőség nehézségeid között: imádkozhatom házam népéért? Feldúlt családi életek, lelkileg különálló, egymásra nézve idegen hitvestársak, külön utakon járó szülők és gyermekek igen sokszor azért alakulnak ki, mert hiányzik náluk a közbenjáró imádság. Sokkal többet beszéltek egymásnak arról, hogy a másiknak mit kellene cselekedni, mintsem Istentől kérdezték volna meg, hogy én mit cselekedjem. Többet beszéltek övéiknek az Istenről, mint Istennek az övéikről. Milyen csodálatos lehetőséget, biztató, szent reménységet kínál ez az ige: „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözölsz mind te, mind a te házad népe!*”

De a hit végső formájában mégiscsak döntés Isten mellett. Engedelmesség, meghódolás Isten felsége előtt. „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban...!*”, ez azt jelenti, hogy rendeld alá életedet az Úr Jézus uralmának, s meg fogod látni, hogy ha sokszor olyan utakon jársz is, melyek számodra érthetetlenek, üdvözölsz mind te, mind a te házad népe.

Különösképpen akkor látjuk meg ez ige nagy vigasztalását, ha meggondoljuk, hogy a hit nem emberi akaratunk megfeszítésének eredménye, hanem Isten kegyelmi ajándéka. Isten felkínálja neked, és mikor felszólít, hogy higgy, nem kíván mást, mint hogy nyújtsd ki a kezed, és fogadd el azt, amit kínál magad és házad népe örök üdvösségére.

Kedves testvérem, hol leszel te halálod után és a te házad népe? Tedd fel a kérdést egész személyesen és határozottan: üdvözülsz-e te és a te házad népe? Mit tudsz te erre a kérdésre válaszolni?

Van Lukács evangéliumában egy történet, mely egy nagy tragédiáról beszél. A tragédia az, hogy elválik az élet útja a halál után. Egyik megy a gyötrelem helyére, a másik az Ábrahám kebelébe. És nem lehet többé onnét ide, innét oda menni. De ugyanez a példázat beszél egy még nagyobb családi tragédiáról is. Akkor történik ez, mikor találkozik a ház népe a kárhózatban. Még a gazdag ember is megretten a gondolattól, hogy ott lesz találkozása őt testvérel a gyötrelem helyén, ezért könyörög Ábrahámnak, hogy üzenjen nekik, térjenek meg.

Mikor az ember így áll ez ige sajátos kettős orcája előtt, melynek egyik orcája megrettent, midőn a családi felelősségről beszél, a másik megvigasztal, mikor a családi lehetőségeket világítja meg, akkor egy nagy kétség lesz úrrá az ember felett: mi történik akkor, ha mégis én hiszek, de a házam népe nem hisz? Lehetséges-e ez? Lelkünkben felmerülnek történeti képek. Az öreg Éli képe. Isten embere, egész életét a szövetség sátorában éli le, és közvetlen közelében két fia, Hofni és Fineás, utálatosabb életet élnek, mint bárki más egész Izraelben. Lelki szemünk előtt megjelenik egy másik kép, még súlyosabb történet az Ótestamentumból: Dávid, a zsoltáros király és Absolon, a pártütő fiú. Azután egy közel álló példa az Újtestamentumból: Jézus a maga családjával, tizenkét tanítványával, és köztük az áruló Júdás. Hát mi lesz akkor, ha nálam és házam népénél ez az itt elméletileg tagadott, de a valóságban mégis előttünk álló kettészakadás megtörténik?

Ennél a kérdésnél nem szabad elfelejteni, hogy ez az ige a szülőknek szól. S mikor a szülőknek szól, akkor a szülők felelősségéről és kötelességéről beszél. Mikor ugyanerről a kérdésről a gyermekeknek szól Isten igéje, ott a gyermekek kötelességéről és felelősségéről beszél. Sose tanácsos nekünk, mikor rólunk van szó, a mások kötelességére és felelősségére gondolni. Nekem az a kötelességem és felelősségem, hogy higgyek az Úr Jézus Krisztusban, és az a jogom, hogy belekapaszkodjam Isten ígéretébe: „...és üdvözülsz mind te, mind a te házad népe.” A többi nem az én dolgom. A többi a gyermekeim dolga és a gyermekeim felelőssége, és az ő leckéjüket nem nekem kell megtanulnom, hanem nekik. Mert ha a szülő a gyermek leckéjét tanulja meg, azok kötelességéből mentséget farag a maga számára. Kiki a maga leckéjét tanulja meg!

Családi élet áldott, szent lehetősége: „Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülsz mind te, mind a te házad népe!” Nyugtalan szülők, aggódó apai és anyai szívek, gyermekeik testi és lelki életéért, jövőjéért oly sok szorongás közt élő szülők, kapaszkodjatok bele két kézzel ebbe az igébe, feküdjetek neki teljes erővel e feladatnak, és boruljatok le az Úr elé avval a szegény édesapával, ki beteg gyermekét vitte oda, mert tudta, hogy minden lehetséges a hívőnek, és így könyörgött: „Hiszek Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemnek.”

Ámen.